

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Rättsenheten
403 40 Göteborg

Yttrande över Länsstyrelsen i Västra Götalands läns förslag till ändring i föreskrifter om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Till följd av att de internationella standarderna inom Financial Action Task Force har reviderats, har ändringar genomförts den 1 augusti 2015 i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Med anledning av att lagen har ändrats, föreslår länsstyrelsen att ändringar görs i myndighetens föreskrifter (12FS 2009:174, 01FS 2010:1, 14FS 2009:534) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Förslaget avser ändringar om främst företagets riskbedömning, hantering av kunder som varit personer i politiskt utsatt ställning och bevarande av uppgifter om åtgärder vid granskning av transaktioner. Det införs en ny bestämmelse om att företag ska ha rutiner för att göra riskbedömning av sin verksamhet, som de även ska utvärdera och uppdatera. Det föreslås vidare en ändring som förtydligar hur och när kartläggning och riskbedömningen ska utföras. Riskbedömningen ska göras på ett lämpligt sätt med hänsyn till tillföretagets verksamhet, omfattning och komplexitet. Den ska vidare innehålla en analys av företagets kunder, produkter, tjänster samt andra för verksamheten relevanta faktorer, såsom distributionskanaler och geografiska områden. Förslaget innebär vidare att riskbedömningen ska utvärderas regelbundet och minst årligen samt även uppdateras vid behov.

Förslaget innebär dessutom att företag ska ha tillförlitliga och tillräckliga uppgifter för att avgöra om kunden eller dennes huvudman är en person i politiskt utsatt ställning. Av de nya bestämmelserna i penningtvättslagen följer att en riskbedömning ska göras av personer i politiskt utsatt ställning 18 månader efter att denne har upphört att inneha funktionen och till dess personen inte längre anses medföra en risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Förslaget till ändring i föreskrifterna preciserar närmare hur denna riskbedömning ska utföras. Förslaget innebär slutligen att uppgifter och beslut om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska dokumenteras och bevaras i fem år.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Syftet med förslaget

Av konsekvensutredningen framgår att syftet med förslaget är att förhindra organiserad brottslighet och skydda stabiliteten hos det finansiella systemet samt att motverka terrorism.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av förslagets syfte är godtagbart.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Av konsekvensutredningen framgår att om ingen reglering kommer till stånd kommer inte föreskrifterna harmoniera med ändringarna i penningtvättslagen, vilket kan leda till en felaktig rättstillämpning.

Regelrådet kan se att förslagsställaren till stor del är styrd av de ändringar som gjorts i penningtvättslagen. Regelrådet anser likväl att det hade varit önskvärt om förslagsställaren hade redovisat möjliga alternativ som eventuellt övervägts i utformandet av regleringen. Regelrådet anser även att om bedömningen varit att det inte funnits sådana alternativ borde förslagsställaren angett och motiverat detta.

Regelrådet finner likväl att förslagsställarens redovisning av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Av konsekvensutredningen framgår att penningtvättslagen och föreskrifterna grundar sig på det tredje penningtvättsdirektivet¹. Förslaget går, enligt länsstyrelsen, utöver de skyldigheter som följer av detta direktiv, vilket uppges vara förenligt med EU-rätten, då direktivet är ett minimidirektiv. Förslaget uppges vidare vara i linje med Financial Action Task Force reviderade rekommendationer och tolkningsnoter. Ändringarna i penningtvättslagen har, enligt förslagsställaren, bland annat tillkommit för att anpassa det svenska systemet till de reviderade rekommendationerna. Förslagsställaren uppger att det är dessa ändringar som ligger till grund för länsstyrelsens förslag. Förslagsställaren uppger vidare att det fjärde penningtvättsdirektivet antogs av EU den 20 maj 2015 och ska vara genomfört den 26 juni 2017.

Regelrådet anser att för att kunna förstå vad som direkt följer av EU-direktivet och vad som utgörs av nationella särbestämmelser, ska förslagsställaren redogöra för i vilka delar av och på vilket sätt förslaget går utöver EU-direktivets minimiregler.

Regelrådet finner likväl att förslagsställarens redovisning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Av konsekvensutredningen framgår att förslaget planeras träda ikraft den 1 december 2015. Det framgår vidare att förslagsställaren anser att det är viktigt att regelverket träder ikraft så snart som möjligt, eftersom föreskrifterna kompletterar och förtydligar de gjorda lagändringarna för företagen och på så sätt underlättar för dem.

---

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60 /EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Förslagsställaren gör i sin konsekvensutredning även bedömningen att det kommer att behövas speciella informationsinsatser för att informera verksamhetsutövarna om ändringarna i penningtvättslagen och föreskrifterna. Det framgår att dessa insatser kommer att ske genom löpande informationsspridning bland annat genom nyhetsbrev, information på webbplatsen och föreläsningar. Av konsekvensutredningen framgår dessutom att förslagsställaren haft samråd med berörda branschorganisationer under framtagandet av förslaget till ändrade föreskrifter.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av särskilda hänsyn till ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Av konsekvensutredningen framgår att de verksamheter som berörs är de som omfattas av länsstyrelsens tillsyn och att dessa omspannar flera olika branscher. Förslagsställaren uppger i sin konsekvensutredning att enligt uppgifter som baseras på hur många företag som finns registrerade i SNI-koder som omfattas av länsstyrelsernas tillsyn, finns det cirka 30 000 potentiella tillsynsobjekt. Förslagsställaren uppger samtidigt att det idag bara är drygt 10 000 företag som är föremål för länsstyrelsernas tillsyn avseende bland annat efterlevnaden av föreskrifterna. Förslagsställaren uppger att med kontinuerliga informationsinsatser och den i lagen nyinförda skyldigheten att förelägga företag om registrering av verksamheten till Bolagsverket, kan komma att medföra att fler verksamhetsutövare anmäler sig. Föreläggandet är, enligt förslagsställaren, även förenad med en sanktion.

När det gäller företagens storlek uppger förslagsställaren att de företag som berörs varierar från enmansbolag till mycket stora företag och att det kan röra sig om skatterådgivare, redovisningskonsulter, bolagsbildare och varuhandlare. Vidare uppges att av de drygt 10 000 verksamhetsutövare som står under länsstyrelsens tillsyn och direkt kommer att beröras av de föreslagna ändringarna är 511 stycken varuhandlare och 9 823 stycken inom övriga branscher.

Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren under administrativa kostnader uppger att det gjort beräkningarna utifrån ett genomsnittligt företag inom kategorierna varuhandlare och övriga branscher. Regelrådet anser att det hade varit önskvärt om förslagsställaren hade redovisat vad ett genomsnittligt företag inom de båda kategorierna bedöms vara, men att redovisningen i detta fall sammantaget är tillräckligt utförligt redovisat.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

Av konsekvensutredningen framgår att kostnaderna varierar mellan företagen beroende på typ av verksamhet och företagens storlek. Förslagsställaren har i sina beräkningar av de administrativa kostnaderna valt att redovisa företagare som idkar yrkesmässig handel med varor i kategori varuhandlare respektive företag inom kategorin övriga branscher. Varuhandlarnas förutsättningar att uppfylla kraven i lagstiftningen skiljer sig, enligt förslagsställaren, från de övriga branschernas förutsättningar. Förslagsställaren har i sina beräkningar utgått från ett uppskattat genomsnittligt företag i respektive branschkategori.

Förslagsställaren uppger i sin konsekvensutredning att det vid framtagandet av föreskrifterna som trädde i kraft 2010 inte gjordes någon beräkning eller djupare analys om vilka ekonomiska eller andra

konsekvenser som reglerna kunde få för berörda företag. Länsstyrelsen har av denna anledning valt att i vissa delar uppskatta vad kostnaderna för företagen skulle ha blivit när lagen och föreskrifterna trädde ikraft och vad kostnaderna för nu aktuella ändringar kommer att bli. Enbart de kostnader för föreskriftsändringar som uppkommit till följd av lagändringarna som trädde ikraft den 1 augusti 2015 redovisas.

Av konsekvensutredningen framgår att år 2009 ökade de administrativa kostnaderna för ett genomsnittligt företag inom varuhandel med 7 242 kronor och för ett genomsnittligt företag inom övriga branscher med 5 655 kronor till följd av skyldigheter i penningtvättslagen och föreskrifterna. Till följd av lagändringar och de föreslagna ändringarna i länsstyrelsens föreskrifter, bedömer förslagsställaren att de administrativa kostnaderna för ett genomsnittligt företag inom varuhandel år 2015 kommer att öka med 31 905 kronor, varav engångskostnader vid riskbedömning utgör 18 560 kronor. För ett genomsnittligt företag inom övriga branscher bedöms de administrativa kostnaderna öka med 32 562 kronor, varav engångskostnader vid riskbedömning utgör 18 920 kronor.

Regelrådet kan konstatera att utbildningskostnaderna, när det handlar om själva utbildningstillfället för personalen är medräknade i siffrorna ovan, men att de inte är att betrakta som en administrativ kostnad. Regelrådet kan emellertid konstatera att redovisningen beträffande samtliga kostnader som tillhör utbildningsområdet redovisas var för sig, vilket gör att Regelrådet ändå kan förstå vilka andra kostnader som förslaget medför.

Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren på ett förtjänstfullt sätt redovisar alla uppgifter samt viktiga förhållanden som behövs för att beräkna och förstå de administrativa kostnaderna.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av de administrativa kostnaderna är godtagbar.

Andra kostnader

Regelrådet kan konstatera att kostnaderna från år 2015 för att utbilda personalen för kategorin varuhandel beräknas till 3 307 kronor per år och för övriga branscher 3 442 kronor per år.

Motsvarande kostnader för år 2009 beräknas till 3 308 kronor per år för varuhandel respektive 1 721 kronor per år för övriga branscher.

Regelrådet kan i övrigt konstatera att inga andra kostnader som berör företag redovisas i förslaget. Regelrådet har i sin granskning heller inte kunnat identifiera några andra kostnader.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av andra kostnader är godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Regelrådet saknar en redovisning av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena mellan berörda företag, men kan likväl konstatera att förslagsställaren uppger att de kostnader som förslaget medför för berörda företag varierar mellan företagen beroende på typ av verksamhet och företagets storlek. Regelrådet anser att förslagsställaren borde ha utvecklat detta resonemang och anser att utan redovisning av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena, är det heller inte möjligt för Regelrådet att göra någon bedömning av förslagets effekter på detta område.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av regleringens påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren inte redovisar några uppgifter beträffande regleringens påverkan i andra avseenden.

Regelrådet har i sin granskning heller inte kunnat identifiera någon sådan påverkan.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Regelrådet saknar en redovisning av behovet av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning. Regelrådet finner det inte osannolikt att de kostnader som förslaget medför för berörda företag kan få förhållandevis större konsekvenser för de mindre företagen i gruppen av berörda företag än de kan få för de större företagen. Regelrådet anser att förslagsställaren borde ha redovisat sina överväganden om behovet av hänsyn till de mindre företagen, liksom en motivering till sin bedömning.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är bristfällig.

Sammantagen bedömning

För förståelsen av vidden av ett förslags effekter för berörda företag anser Regelrådet att det är angeläget att i en konsekvensutredning beakta både konkurrensförhållandena mellan företag samt överväga om särskilda hänsyn behöver tas till de mindre företagen i den berörda företagsgruppen. Som Regelrådet redan har konstaterat har regelgivaren i detta fall inte redovisat några sådana aspekter i sin konsekvensutredning, vilket Regelrådet betraktar som en brist. Regelrådet kan likväl se att förslagsställaren på ett förtjänstfullt sätt har redovisat vilka kostnadsmässiga effekter förslaget förväntas få för företagen och att förslagsställaren vid beräkningen av dessa kostnadsmässiga effekter har haft ett samråd med berörda branschorganisationer. Regelrådet kan vidare konstatera att förslagsställaren redovisar flertalet övriga punkter på ett godtagbart sätt.

Trots de angivna bristerna finner Regelrådet att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 4 november 2015.

I beslutet deltog Pernilla Lundqvist ordförande, Lennart Palm, Leif Melin och Samuel Engblom. Ärendet föredrogs av Annika LeBlanc.

Pernilla Lundqvist
Ordförande

Annika LeBlanc
Föredragande